Списание за наука „Ново знание“
ISSN 2367-4598 (Online)
Академично издателство „Талант“
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите - Пловдив

New Knowledge Journal of Science
ISSN 2367-4598 (Online)
Academic Publishing House „Talent“
University of Agribusiness and Rural Development - Bulgaria

http://science.uard.bg

EMPIRICAL EXAMINATION OF DISCLOSURE OF INFORMATION IN PERIODICAL STATEMENTS OF PUBLIC COMPANIES (ARE THE GOOD PRACTICES OF DISCLOSURE FULFILLED?)

Pavlina Dimitrova
University of agribusiness and rural development – Plovdiv, Bulgaria

Abstract: Public companies work and affecting a significant part of society. Disclosure of financial and non-financial information by businesses is required due to financial crises of banks and other corporate institutions that occurred in the past century. The disclosure of company web site data is desirable according to the "Best Practices in Information Disclosure" published on the BSE website. Whether companies deal with this challenge will be addressed in this article.

Keywords: public companies, best practices in information disclosure, periodical statements

ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ОПОВЕСТЯВАНЕТО НА ИНФОРМАЦИЯ В ПЕРИОДИЧНИТЕ ОТЧЕТИ НА ПУБЛИЧНИТЕ КОМПАНИИ (СПАЗВАТ ЛИ СЕ ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ ЗА ОПОВЕСТЯВАНЕ?)

Павлина Димитрова
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив

Резюме: Публичните компании извършват дейност, засягаща значителна част от обществото. Оповестяването на финансова и нефинансова информация от предприятията е изискуемо поради възникналите през миналия век финансови кризи на банки и други корпоративни институции. Разкриването на данни на фирмените

уебстраници е желателно съгласно изготвените „Добри практики при разкриването на информация“, оповестени на сайта на БФБ. Доколко компаниите се справят с това предизвикателство, ще бъде разгледано в настоящата статия.

Ключови думи: публични компании, добри практики за оповестяване на информация, периодични отчети.

ВЪВЕДЕНИЕ

Дейността на големите корпорации, емитиращи ценни книжа или търгуващи с тях на фондовата борса, е от ключово значение за голям кръг лица. Отчетите на тези компании трябва да предоставят такава информация на инвеститорите, че последните да бъдат в състояние да взимат обосновани инвестиционни решения[1]. Отговорността за това, дали чрез отчетите се предоставя „вярна и честна картина“ за имущественото и финансово състояние, за финансовия резултат и за паричните потоци, е на членовете на управителния съвет на предприятието.

В статията се поставя за цел да се изследват по емпиричен път начините и качеството на оповестената информация в уебсайтовете на компаниите. Във връзка с тази цел ще бъдат решени следните задачи:

- Ще бъдат посочени всички нормативни изисквания, засягащи оповестяването на информацията от Годишните отчети на предприятията (ГФО и докладите), както и от междинните тримесечни отчети;
- Ще бъде определено съдържанието на понятията „вътрешна информация“ и „допълнителна информация“;
- Ще се посочат „Добрите практики за оповестяване на информация“ съгласно Кодекса за корпоративно управление и съгласно обобщена емпирична информация.
- Ще се извърши емпирично изследване по критерии за „добри практики“ на статистически значима извадка от компании.

НОРМАТИВНИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

В таблицата по-долу са представени нормативните изисквания за разкриване на регулирана информация:

Нормативно изискване	***Съблюдаване на изискването***
Срок за оповестяване на годишния финансов отчет за дейността	*До 90 дни от приключването на отчетната година*
Срок за оповестяване на консолидирания годишен финансов отчет за дейността	*До 120 дни от приключването на отчетната година*
Срок за безплатен достъп до годишния финансов отчет за дейността	*Най-малко 5 г. за всеки отчет.*
Съдържание на Годишния финансов отчет за дейността	*1. Доклад на одитор относно финансовия отчет;* *2. Заверен Годишен финансов отчет, съгл. Изискванията на Закона за счетоводството;* *3. Годишен доклад за дейността;* *4. Програма за прилагане на международно признатите стандарти за добро корпоративно управление, определени от заместник-председателя;* *5. Декларации от отговорните в рамките на емитента лица с посочване на техните имена и функции, удостоверяващи, че доколкото им е известно: отчетът отразява вярна картина за отчетните*

[1] Вж. Закон за публично предлагане на ценни книжа, ДВ бр. 114/1999, посл. изм. бр.109/2013, чл. 100

Нормативно изискване	***Съблюдаване на изискването***
	обекти (активи, пасиви, финансов резултат) и паричните потоци; докладът за дейността съдържа достоверен преглед на развитието и резултатите от дейността на емитента, както и състоянието на емитента и дружествата, включени в консолидацията, заедно с описание на основните рискове и несигурности, пред които е изправен; 6. *Друга информация, определена нормативно.*
Съдържание на консолидирания годишен финансов отчет за дейността	*Годишният финансов отчет се изготвя съгласно Международните счетоводни стандарти и се представя заедно с годишния одитиран финансов отчет на дружеството майка, изготвен съгласно националното законодателство на държавата членка по седалището на предприятието майка.* *Съдържанието включва същата информация, изискуема за годишния финансов отчет за дейността без т. 4.*
Съдържание на Годишния доклад за дейността	✓ *Информация, определена в Закона за счетоводството, съдържаща най-малко:* *1. преглед на резултатите и развитието на предприятието, неговото състояние, както и основните рискове, пред които е изправено. Прегледът трябва да отразява вярно и честно всички тези акценти.* *2. изчерпателно важните събития, настъпили след датата, към която е съставен годишният финансов отчет;* *3. процедурите в областта на научноизследователската и развойната дейност;* *4. конкретизиране на клоновете на предприятието;* *5. анализ на финансови и нефинансови основни показатели за резултата от дейността, имащи отношение към стопанската дейност, включително информация по въпроси, свързани с екологията и служителите; при изготвяне на анализа в доклада за дейността могат да се включат препратки към сумите на разходите, отчетени в годишните финансови отчети, и допълнителни обяснения във връзка с тях;* *6. информация за придобиване на собствени акции, съгласно Търговския закон;* *7. прогноза за бъдещо развитие на предприятието;* *8. финансовите инструменти, използвани от предприятието;* *9. При наличието на финансови инструменти се оповестяват и политиките на управление на финансовия риск, както и възприетите способи за хеджирането му; оповестяват се и способите за управление на кредитния, ликвидния, ценовия риск и риска при паричните потоци.* ✓ **Информация, определена в Закона за публично предлагане на ценни книжа, съдържаща най-малко** : *1. Декларация за корпоративно управление – програма за това как се прилагат международно признатите стандарти за добро корпоративно управление. В случай на липса на такава програма се обосновават причините за това; мерките, които се предприемат за да се създаде програмата. При наличие на програма – извършва се преглед и е възможно предлагане на промяна с оглед подобряване приложението на стандартите за добро корпоративно управление.* *2. Друга нормативно изискуема информация.*
Срок за оповестяване на тримесечен финансов отчет	*До 30 дни след всяко тримесечие*
Срок за оповестяване на тримесечен консолидиран финансов отчет	*До 60 дни след всяко тримесечие*
Съдържание на тримесечния финансов отчет	*1. Комплект финансови отчети съгласно приложимите счетоводни стандарти;* *2. Междинен доклад за дейността – съдържа информация за ключови събития и тяхното влияние върху финансовия резултат;описание на основните рискове; описание на големите сделки, сключени със свързани лица;*

Нормативно изискване	***Съблюдаване на изискването***
	3. Декларации от отговорните в рамките на емитента лица с посочване на техните имена и функции, удостоверяващи, че доколкото им е известно: отчетът отразява вярна картина за отчетните обекти (активи, пасиви, финансов резултат) и паричните потоци; междинният доклад за дейността съдържа достоверен преглед на развитието и резултатите от дейността на емитента; *4. Друга нормативно изискуема информация.*
Оповестяване на информация относно емисия дългови ценни книжа	*Публично и незабавно трябва да се разкрива информация за всяка емисия дългови книжа; да се оповестяват обезпеченията свързани с тази емисия, както и гаранциите по нея. Това изискване не се отнася за международни институции или др. подобни организации.*

Източник*: Закон за публично предлагане на ценни книжа, посл. изм. ДВ бр. 109/2013*

РЕГУЛИРАНА И ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Освен посочената информация в таблицата, дружествата са задължени да разкриват и т.нар. **вътрешна информация**. Съгласно Закона срещу пазарни злоупотреби с финансови инструменти[2] „вътрешна информация е конкретна информация, която не е публично огласена, отнасяща се пряко или непряко до един или повече емитенти на финансови инструменти или до един или повече финансови инструменти, ако публичното ѝ огласяване може да окаже съществено влияние върху цената на тези финансови инструменти или на цената на свързани с тях дериватни финансови инструменти“. Информацията трябва да бъде обоснована и конкретна относно обстоятелства, които могат да настъпят и които биха повлияли върху решенията на инвеститорите за определен финансов инструмент.

Друг вид регулирана информация, която е необходимо да бъде оповестена, е:

- *Информация относно дялово участие* – всеки акционер, придобил или прехвърлил право на глас в Общото събрание на публичното дружество, трябва да уведоми както самото дружество, така и Комисията за финансов надзор. Това уведомяване се извършва само когато с прехвърлянето или получаването на правото на глас надхвърли 5% или падне под 5% от броя на всички гласове в дружеството. Оповестяването се извършва и когато:

1. възникват права на глас, притежавани от трето лице, с което лицето е сключило споразумение; се следва трайна обща политика по управлението на дружеството чрез съвместно упражняване на притежаваните от тях права на глас;

2. *възникват права на глас, притежавани от трето лице, с което лицето е сключило споразумение, предвиждащо временно прехвърляне на правата на глас*;

3. възникват права на глас, свързани с акции, предоставени като обезпечение на лицето, при условие, че може да контролира правата на глас и изрично е декларирало намерението си да ги упражнява;

4. възникват права на глас, свързани с акции, предоставени за ползване на лицето;

5. възникват права на глас, които се притежават или могат да бъдат упражнявани съгласно т. 1-4, от дружество, върху което лицето упражнява контрол;

6. възникват права на глас, свързани с акции, депозирани от лицето, които то може да упражнява по своя преценка без специални нареждания от акционерите;

7. възникват права на глас, притежавани от трети лица от тяхно име, но за сметка на лицето.

[2] Закон срещу пазарни злоупотреби с финансови инструменти, ДВ бр. 84/2006, посл.изм. бр. 21/2012, чл. 4.

Информацията се разкрива безплатно на обществеността чрез използването на посредническите услуги на медия или информационна агенция. Информацията, предназначена за Комисията, се разкрива по електронен път.

- *Информация относно промени в правата на притежателите на ценни книжа*. – отнася се за всички притежатели на ценни книжа с изключение на притежателите на акции. Промените обикновено са свързани със сроковете или условията, възприети по книжата.

Допълнителна информация, която е необходимо да бъде оповестена:

- Настъпване и промени в обстоятелствата, съгласно Наредба 15[3] , като например *промени в: седалището; правно-организационната форма; адреса на управление на публичната компания; размер на капитала, органи на управление и контрол; имената на лицата разполагащи с представителна власт, преобразуване на юридическото лице – вливане, сливане, разделяне и др.; устав; предмет на дейност и др.* Срокът за оповестяване на промяната е до края на работния ден, следващ деня на вземане на решението или узнаване на съответното обстоятелство, а когато то подлежи на вписване в търговския регистър - до края на работния ден, следващ деня на узнаване за вписването, но не по-късно от 7 дни от вписването.
- Информация относно Общото събрание на акционерите. *Поканата за свикване на Общото събрание на акционерите се оповестява пред широката общественост и Комисията за финансов надзор (КФН) най-малко 30 дни преди датата на самото събрание.* Промени в поканата и писмените материали, свързани с нея, се оповестява незабавно, когато е получена информация за промяна в дневния ред. *Протоколът от Общото събрание на акционерите е необходимо да се изпрати по електронен път към Комисия за финансов надзор (КФН) до 3 дни след провеждане на събранието. Уведомлението на Общото събрание на акционерите (ОСА) за разпределението на дивидент се оповестява незабавно. Уведомлението за упражняване на гласове в ОСА чрез представители се разкрива до 7 дневен срок от провеждане на събранието.*
- Информация, свързана с изкупуването на собствени акции – дружеството е задължено при изкупуване или прехвърляне на собствени акции да уведомява КФН. *Компанията може през календарната година да изкупува повече от 3% от собствените акции с право на глас в случаите на намаляване на капитал чрез обезсилване на акции или ако лице, притежаващо най-малко 5% от гласовете, иска да придобие повече от 1/3 от гласовете (изкупувайки акции на другите акционери).* Уведомлението от страна на предприятието за тези събития трябва да стане до края на работния ден, предхождащ деня на изкупуване или прехвърлянето на акциите.
- Информация относно емитиране на нови акции или конвертиране на облигации в акции – задължително се предоставя такъв тип информация обикновено до края на работния ден, следващ деня на вземане на решението.

Добри практики при разкриване на информация

Добрите практики за разкриване на информация са обобщени така[4]:

1. *Спазване на законовите задължения за разкриване на информация;*
2. *Ясна политика и конкретни срокове за публикуване на информация;*
3. *Публикуване на прогнози и очаквания за резултати;*
4. *Създаване и поддържане на добре структурирана уебстраница;*

[3] Наредба 15 за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства, Интернет-ресурс : http://download.bse-sofia.bg/others/LegislativeFramework/NAREDBA_15.pdf

[4] Вж. Българска фондова борса, Интернет-ресурс: http://www.bse-sofia.bg/?page=BestPracticesDisclosure

5. *Оповестяване на директора за връзки с инвеститорите;*
6. *Публикуване на лични данни.*

Първата практика – спазването на нормативните изисквания за разкриване на информация е от ключово значение за характеризирането на предоставената информация като прозрачна. Като негативна тенденция се отчита оповестяването на данни след установения срок, т.е. със забава или точно в последния ден от указания срок. В последния ден инвеститорите разполагат с минимално време за взимане на конкретни решения. Непубликуването на информация пък води до недоверие, което оказва влияние върху имиджа на компанията, а оттам върху пазарната ѝ стойност, стойността на акциите ѝ.

Ясната политика, свързана с оповестяванията, е позитивна тенденция за предприятието. Особено разкриването на резултатите от дейността на компанията влияе за нарастване на инвеститорския интерес.

Публикуването на прогнози – необходимо е прогнозата да се базира на подробен анализ, оповестен от мениджърите. В прогнозата трябва да се включват очакваните резултати и бъдещи дейности на компанията.

Използването на интернет страница като инструмент за връзка със заинтересувани потребители – акционери, бъдещи инвеститори, клиенти и др. контрагенти, се изисква поради ниските разходи, свързани с поддръжката на такъв вид комуникация.

На длъжност „директор за връзка с инвеститорите „би трябвало да бъде назначена личност, която да:

- има конкретен опит в областта, подходяща квалификация и образование;
- притежава умения за създаване на специален раздел в интернет страницата, в чийто раздел да се публикува постоянно финансова и др. необходима информация;
- избира конкретни медии за оповестяване на информация за дружеството на територията на България.
- Отговаря в срок на въпроси на инвеститори чрез интернет страницата;
- Организира „Ден на отворените врати“ като целта е да нарасне имиджът на предприятието.

По отношение личните данни, ако бъдат класифицирани като такива, е необходимо те да бъдат прикрити при оповестяване (при разкриване на сканирани документи в интернет пространството) и да се изпратят пълни само на КФН.

ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА ОПОВЕСТЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ

Емпиричното изследване на добрите практики ще обхване публичните дружества, които са активни на борсата към април 2017 г. Няма да се включват компании с подадени заявления за дерегистрация от борсата. Към настоящия момент са предоставили своите отчети 212 предприятия. Изследването ще бъде извършено, като се спазят определени изисквания. За целта, на първо място, ще бъде определена извадката от компании, чиито данни ще се ползват и въз основа на които ще бъдат направени конкретни изводи и препоръки.

Обемът на извадката е изчислен по формулата[5]:

$n = Z^2 . S^2 / \Delta^{2,}$

където:

σ –вариоционният коефициент;

[5] Формулата е по: Петков, П. Статистика, Варна, 2001, с. 259.

Z–доверителният коефициент, който се определя от субективно допустимата гаранционна вероятност;

Δ –максимално допустимата процентна грешка на средната аритметична;

Математическата обработка е извършена чрез Excel for Microsoft.

Статистически значима е извадка над 15% от изследваната съвкупност.[6] В този случай това са 32 компании. В изследването ще включим 50 предприятия с цел получаване на максимално коректни резултати. Имената на компаниите са включени в следната таблица:

Таблица 1. Извадка на публични дружества, участващи в изследването

№	Наименование на публичното дружество	Класификация на икономическите дейности (КИД)
1.	*Авто Юнион АД-София*	Финансови и застрахователни дейности
2.	*Агрия Груп Холдинг АД-Варна*	Професионални дейности и научни изследвания
3.	*Агро Финанс АДСИЦ-Пловдив*	Операции с недвижими имоти
4.	*Агроенерджи Инвест АДСИЦ-София*	Финансови и застрахователни дейности
5.	*Адванс Екуити Холдинг АД-София*	Финансови и застрахователни дейности
6.	*Адванс Терафонд АДСИЦ-София*	Финансови и застрахователни дейности
7.	*Азалия I ЕАД-Варна*	Хотелиерство и ресторантьорство
8.	*Актив Пропъртис АДСИЦ-Пловдив*	Финансови и застрахователни дейности
9.	*Албена АД-к.к. Албена*	Хотелиерство и ресторантьорство
10.	*Алкомет АД-Шумен*	Преработваща промишленост
11.	*Арко Фонд за Недвижими Имоти АДСИЦ-София*	Операции с недвижими имоти
12.	*Аркус АД-Лясковец*	Преработваща промишленост
13.	*Арома АД-София*	Преработваща промишленост
14.	*Асенова крепост АД-Асеновград*	Преработваща промишленост
15.	*Б.Л. Лизинг АД-София*	Финансови и застрахователни дейности
16.	*Балканкар-Заря АД-Павликени*	Преработваща промишленост
17.	*БГ Агро АД-Варна*	Финансови и застрахователни дейности
18.	*Би Джи Ай Груп АД-София*	Операции с недвижими имоти
19.	*Билборд АД-София*	Преработваща промишленост
20.	*Биоиасис АД-София*	Търговия
21.	*Болкан енд Сий Пропъртис АДСИЦ-Варна*	Финансови и застрахователни дейности
22.	*Булгарплод-София АД-София*	Преработваща промишленост
23.	*Булгартабак-холдинг АД-София*	Преработваща промишленост
24.	*Булленд инвестмънтс АДСИЦ-София*	Финансови и застрахователни дейности
25.	*Българска фондова борса-София АД*	Финансови и застрахователни дейности
26.	*Български фонд за дялово инвестиране АД-София*	Финансови и застрахователни дейности
27.	*Гипс АД-Кошава*	Преработваща промишленост
28.	*Делта кредит АДСИЦ-София*	Финансови и застрахователни дейности
29.	*Джи Пи Ес Контрол ЕАД-София*	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
30.	*Доверие Обединен Холдинг АД-София*	Финансови и застрахователни дейности

[6] В случай, че обемът на извадката е достатъчно голям и позволява да се прояви Законът за нормалното разпределение на грешките. Счита се, че това условие е налице, ако обемът на извадката е най-много 1/5 от обема на генералната съвкупност. Източник: Величкова, Н. Обща теория на статистиката със статистика на вътрешната търговия. София: Наука и изкуство, 1979, с. 127.

№	Наименование на публичното дружество	Класификация на икономическите дейности (КИД)
31.	*Евролийз Ауто ЕАД-София*	Финансови и застрахователни дейности
32.	*Еврохолд България АД-София*	Финансови и застрахователни дейности
33.	*Експат Бета АДСИЦ-София*	Операции с недвижими имоти
34.	*Енергоремонт Холдинг АД-София*	Професионални дейности и научни изследвания
35.	*Етропал АД-Етрополе*	Преработваща промишленост
36.	*ЗАД Булстрад Виена иншурънс груп-София*	Финансови и застрахователни дейности
37.	*ЗД Евро инс АД-София*	Финансови и застрахователни дейности
38.	*Златни пясъци АД-Варна*	Хотелиерство и ресторантьорство
39.	*И Ар Джи Капитал - 3 АДСИЦ-София*	Финансови и застрахователни дейности
40.	*Източна газова компания ЕАД-Варна*	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети
41.	*Инвестиционна Компания Галата АД-Варна*	Операции с недвижими имоти
42.	*Инвестор.БГ АД-София*	Финансови и застрахователни дейности
43.	*Индустриален Капитал Холдинг АД-София*	Финансови и застрахователни дейности
44.	*Лавена АД-Шумен*	Преработваща промишленост
45.	*Ломско пиво АД-Лом*	Преработваща промишленост
46.	*Момина крепост АД-Велико Търново*	Преработваща промишленост
47.	*Монбат АД-София*	Преработваща промишленост
48.	*Недвижими имоти София АДСИЦ-София*	Операции с недвижими имоти
49.	*Неохим АД-Димитровград*	Преработваща промишленост
50.	*НУРТС България ЕАД, София*	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения

РЕЗУЛТАТИ

Ще се изследват 6-те критерия определящи „добрите“ практики за оповестяване, които коментирахме досега. Информационни източници ще бъдат интернет сайтовете на компаниите, в съответствие с изискването на Националния кодекс за корпоративно управление[7]. При наличие на необходимата информация се присъжда коефициент 1[8]. При липса на информация – нула, при наличие на повече от 2/3 от изискуемата информация се възприема числото 0.75, а при ½ от данните – 0.50.

Вследствие на извършения анализ се установяват следните резултати:

✓ *На първо място, установява се среден коефициент 1 за всички 50 предприятия във връзка с публикуване на лични данни.* Това означава, че няма предприятие, което да не предоставя информация за извършваната дейност, за корпоративната структура и структурата на Съвета на директорите. Налице е контактна информация за отделите по търговия (или производство), както и с ръководния състав. Данните включват телефони (мобилни и стационарни), електронна поща и пощенски адрес. В голяма част от сайтовете е налице и GPS координати и карта с местоположението на дружеството.

✓ Малък брой организации – само две, не оповестяват задължително изискуемата информация на своите сайтове. Те я оповестяват в сайта на БФБ или са посочили линка http://www.x3news.com – платформа за финансова и нефинансова информация на публични компании.

[7] Национален кодекс за корпоративно управление, април 2016, интернет ресурс: http://nkku.bg/documents/CGCode_April_2016_BG.pdf

[8] По-подробно относно методиката за присъждането на коефициенти относно нефинансова информация Вж. Димитрова, П. Прозрачност на годишните финансови отчети на публичните дружества. Варна: Онгъл, 2015.

✓ Значение има и качеството на оповестяваната информация – така например данните могат да бъдат обстойно пояснени. Сделките със свързани лица се отразяват по различен начин. Една част от организациите посочват само наименованията (физически и юридически лица) и общата сума на всички сделки. Други компании обаче стриктно определят всяка сделка, стойност, предмет, дата и т.н. В този случай се счита, че прозрачност на информацията е налице при оповестяване от втория вид.

✓ Само 50% от компаниите са определили корпоративен календар за публикуване на информация. Някои от посочената извадка закъсняват със сроковете или изобщо не публикуват информация на своята интернет страница. На сайта на БФБ са оповестени и компаниите, които са просрочили 30-дневния период за разкриване на информация, след изтичане на тримесечието (януари –март 2017 г.). От нашата извадка това са: *Еврохолд България АД* – София, *ЗАД Булстрад Виена иншурънс груп* – София, *Източна газова компания ЕАД* – Варна, *Недвижими имоти София АДСИЦ* – София.

✓ Изключително слабо се представят предприятията във връзка с оповестяване на бъдещи прогнози.Само 21% от всички изпълняват изискванията в тази насока. Голяма част или не оповестяват никакви данни, или само споменават, че прогнозират разширяване на пазара. Не се публикуват данни за прогнозни приходи и разходи свързани с основната дейност. Няма данни за печалби, прогнозни разходи за възнаграждения, прогнозни разходи за противодействие на рисковете, свързани с производството или търговията т.н. Ако са налице прогнози, то те са отразени в Годишния доклад за дейността. Десет предприятия само са създали отделна секция в сайта си, свързана с прогнози за дейността.

✓ По отношение Критерия *„Създаване и поддържане на добре структурирана уеб-страница“ се наблюдава следното:*

- Отчита се коефициент 0,32 средно за всички 50 предприятия. Това означава, че около 30% от извадката изпълняват критерия. Осем предприятия изобщо нямат създадена уеб страница. Седем предприятия използват страницата си с рекламна цел и нямат създадена секция за финансова информация, както нямат и секция „За инвеститорите“. Седем предприятия имат добре разработен сайт, а 16 предприятия са инвестирали средства за разработване на изключително полезен за потребителите сайт.
- Девет компании предоставят информация, която не е актуална. Публикувани са годишни отчети до 2013 или до 2014 г.; някои от файловете са недостъпни; посочват се линкове, които не се зареждат в интернет страница.
- 50% от предприятията публикуват информация за директора, отговарящ за връзката с инвеститорите. Посочва се име, телефонен номер и електронна поща. В определени случаи информацията не е посочена в секция „За инвеститори“, а в секция „Контакти“, където по-скоро би трябвало да бъде поместена информация за маркетинговите директори, отдел „Пласмент“ и т.н.

Другата половина от предприятията или изобщо не оповестяват информация за контакти с директора, или я оповестяват в Докладите към Годишния отчет на предприятието.

- 48 компании са предоставили подробна информация за компанията, дейността ѝ, учредяването и развитието ѝ на пазара. Само 2 компании, поради липса на сайт, нямат предоставена такава информация. Последните са предоставили тези данни в отчетите, публикувани в сайта на БФБ.

Отчита се, че с най-добри показатели са организации, развиващи дейност в областта на финансовия сектор – *ЗАД Булстрад Виена иншурънс груп* – София, *И Ар Джи Капитал - 3 АДСИЦ* – София, *Актив Пропъртис АДСИЦ* – Пловдив, *Българска фондова борса София АД*, *Инвестиционна компания Галата АД,* Варна. С много добри показатели са *Доверие обединен холдинг*, *Еврохолд България АД*.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Доколко се спазват добрите практики за оповестяване на информация? Оказва се, че над 70% от компаниите проявяват добра воля във връзка с разкриване на необходими за потребителите данни, както и пояснителна информация. Все пак трябва да се уточни, че критериите за добри практики имат препоръчителен характер към настоящия момент. Независимо от това, липсата на разработени интернет страници на две компании допринася за негативно мнение на бъдещи инвеститори и други потребители на информация. Публичността съдейства за добрия имидж на компаниите влияе и върху техните пазарни позиции. Освен това, съгласно Кодекса за корпоративно управление[9], в случай, че компания не е в състояние да да оповести определена информация, трябва да се съобрази с принципа „*спазвай или обяснявай*“.

Препоръките за подобряване на информираността на обществото могат да бъдат обобщени в следните насоки:

- Да се предоставя по-конкретна информация за одиторите и изплатените им възнаграждения за одит и консултации;
- Да се предостави информация от всички компании относно политиката за определяне на възнагражденията;
- Да се извършва преглед периодично за технически проблеми при отваряне на файлове с важна информация и изтекъл срок на линкове;
- Да се публикува в сайта своевременна информация;
- Да се оповестява по-подробна информация, засягаща сделките със свързани лица.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Закон за публично предлагане на ценни книжа, посл. изм. ДВ бр. 109/2013.
2. Закон срещу пазарни злоупотреби с финансови инструменти, ДВ бр. 84/2006, посл.изм. бр. 21/2012.
3. Наредба 15 за воденето и съхраняването на регистрите от Комисията за финансов надзор и за подлежащите на вписване обстоятелства, Интернет-ресурс : http://download.bse-sofia.bg/others/LegislativeFramework/NAREDBA_15.pdf/.
4. Българска фондова борса, Интернет-ресурс: http://www.bse-sofia.bg/?page=BestPracticesDisclosure.
5. Петков, П. Статистика, Варна, 2001.
6. Национален кодекс за корпоративно управление, април 2016, Интернет ресурс: http://nkku.bg/documents/CGCode_April_2016_BG.pdf/.
7. Платформа за публични компании – www.3xnews.com
8. Интернет сайтове на 50 публични компании.

References

1. Zakon za publichno predlagane na tsenni knizha, posl. izm. DV br. 109/2013.
2. Zakon sreshtu pazarni zloupotrebi s finansovi instrumenti, DV br. 84/2006, posl.izm. br. 21/2012.
3. Naredba 15 za vodeneto i sahranyavaneto na registrite ot Komisiyata za finansov nadzor i za podlezhashtite na vpisvane obstoyatelstva, Internet-resurs : http://download.bse-sofia.bg/others/LegislativeFramework/NAREDBA_15.pdf/.

[9] Кодекс за корпоративно управление – Интернет ресурс: http://download.bse-sofia.bg/pdf/CodeksBG.pdf, с. 1.

4. Balgarska fondova borsa, Internet-resurs: http://www.bse-sofia.bg/?page=BestPracticesDisclosure.
5. Petkov, P. Statistika, Varna, 2001.
6. Natsionalen kodeks za korporativno upravlenie, april 2016, Internet resurs: http://nkku.bg/documents/CGCode_April_2016_BG.pdf/.
7. Platforma za publichni kompanii – www.3xnews.com
8. Internet saytove na 50 publichni kompanii.